

A Döbrentei utca 6. sz. alatti három emeletes lakóház tervei 1886 májusára vannak keltezve, építésként Hubert József és Móry Károly vannak feltüntetve.¹ Az erkélyt, részletterveket 1887-ben hagyták jóvá, a megbízó Dr. Heinrich Kálmán volt, az építőmester pedig Hauszmann Sándor.²

Az építtető, Dr. Herinrich Kálmán orvos 1850-ben született.³ Ő volt a budapesti Rác fürdő igazgatója,⁴ valamint Hauszmann Alajossal együtt a Budapest-krisztinavárosi casinoépület-részvénytársulat igazgatóságának tagja.⁵

A ház tervezői közül Hubert József (1846, Pozsony-1916, Budapest) a zürichi műegyetemen tanult. Budapesten közös irodát alapított Móry Károllyal és számos bérházat terveztek a fővárosban. Az Osztrák-Magyar Bank részére 32 magyarországi fiókot tervezett. Alkotásai közé tartozik Budapesten a két Haris-ház (1876, Havas u. 5.) (1886, Deák F. u. 12. helyén), a Treichlinger-ház (1881, Rákóczi út 8.) és a Dreher-ház (1889, Kossuth L. u. 14.) is.⁶

Az építőmester, Hauszmann Sándor (1848-1906)⁷ Hauszmann Alajos építész professzor unokatestvére volt.⁸ Hauszmann Sándor kőfaragóként számos nagyszabású építkezésnél volt jelen. Az 1884-től épülő Országház kőműves- és kőfaragó munkáinak vállalkozója volt.⁹ Az unokatestvére által tervezett Budavári palota (1891-1905) és a Magyar Királyi Igazságügyi Palota (1893-96) építésénél is feltűnik neve.¹⁰ Valamint ő volt a kőfaragómester az erzsébetvárosi Árpád-házi Szent Erzsébet plébániatemplom (1893-tól),¹¹ a Műcsarnok (1895-96)¹² és a Szilágyi Dezső téri református templom (1893-96)¹³ építésekor. 1898-ban Schömer Ferenc tervei alapján vezette a máriaremetei templom építését.¹⁴ Itt egyébként az egyik üveglak készítésének költségét is vállalta,¹⁵ ezen az ablakon az ő és felesége arcképe ma is látható a máriaremetei bazilikában. A Lechner Ödön tervei alapján készült Magyar Királyi Földtani Intézetet építette 1898-99-ben.¹⁶ Az ő műhelyében készült a lipótvárosi Szent István bazilika keresztelőkútja és ugyanitt ő végezte a főkapu és a mellékhajók márványborítását is.¹⁷

¹ Budapest Főváros Levéltára, Építési Ügyosztályok Tervtára, BFL XV.17.d.329/6231

² Építő Ipar 1887. március 21., 131. o.

³ Budapest Főváros Levéltára, Árvaszéki ügyek BFL IV.1411.b/1880 - 01715 - Heinrich

⁴ Minisztertanácsi jegyzőkönyvek 1867-1944. 1917. 11. 15. 40. ülés (URL:

<http://adatbazisokonline.hu/sk/adatbazis/minisztertanacsi-jegyzokonyvek-1867-1944/adatlap/60061>)

⁵ Budapesti Czim- és Lakásjegyzék 1905-1906 5. rész, 468. o.

⁶ Új Magyar Életrajzi Lexikon III. kötet. főszerk.: Markó László, M. Kvklub, Budapest, 2002, 400. o.

⁷ A Pallas nagylexikona (URL: <http://mek.oszk.hu/00000/00060/html/045/pc004597.html>); Vasárnapi Ujság 1906, 53. évf., 3. sz., 50. o.

⁸ Gerle János: Hauszmann Alajos. Holnap Kiadó, Budapest, 2002, 177.o.

⁹ Déry Attila: Budapest eklektikus épületszobrászata, OMF, Budapest, 1991, 42. o. (Továbbiakban: Déry Attila 1991) ; Sisa József: Steindl Imre, Holnap Kiadó, Budapest, 2005, 124- 125. o. , 164. o., 166. o. (a továbbiakban: Sisa József 2005)

¹⁰ Galgóczy István: Az épülő országház főbb vállalkozói In: Ország-Világ 1894, 19. sz., 318. l.

¹¹ Déry Attila 1991, 36. o.; Sisa József 2005, 172. o.

¹² Déry Attila 1991, 41. o.

¹³ Déry Attila 1991, 69. o.

¹⁴ Vasárnapi Ujság 1898, 45. évf., 37. sz., 630. o.

¹⁵ „Hauszmann Sándor építőmester úr bejelenti, hogy a templom egyik ablakát, üvegfestményileg saját költségén fogva el készítetti.” Székesfehérvári Püspöki Levéltár N.o. 4529/ C 1896. IX. 20.

¹⁶ Böckh János és Szontagh Tamás: A magyar királyi földtani intézet, Budapest, 1900, 25. sz., 32. l.

¹⁷ Thold Orbán Imre: A budapesti Szent István-templom, Budapest, 1905 In: Építőipar 1906, 25. l.

A szabálytalan négyzet alakú, zárt sorban álló saroképület háromemeletes. Három homlokzata közül az északkeleti a Duna felé néz, a délkeleti a Fogas utcára, a délnyugati pedig a Döbrentei utcára. Az egyszintes lábazat felett a földszint rusztikus, sávozott, fogazatos övpárkány választja el az első emelettől, a nyílások félkörívesek. A főhomlokzat a Döbrentei utcai, ez héttengelyes, a jobb szélső tengelyben sávozott rizalittal. A kétszárnyú kapu jobbról a második tengelyben nyílik. Mellette egy emléktábla van elhelyezve Tóth István szobrászművész (1861-1934) a Hunyadi János és Polipölő c. szobrok alkotójának, aki ebben a házban élt. Az első emeleten egyenes záródásúak az ablakok, a rizaliton baluszteres, aediculás kereteléssel. A rizalit sávozott, de a többi tengelyben sima felületű a homlokzat, ezt csak az ablakok kerete töri meg. Az első emelet felett övpárkány húzódik a felsőbb emeletek kialakítása az elsőével azonos, kivéve, hogy a negyedik emeleten a rizaliton egyenes a szemöldökpárkány. A fogas utcai homlokzat hattengelyes, balról számított negyedik és hatodik tengelyben a pinceszintre vezető bejáratok nyílnak, ezek az eredeti terven még nem szerepeltek. Máskülönb a homlokzat a főhomlokzatéval megegyező, a rizalit a bal szélső tengelyben ugrik ki. A Várkert rakpart és a Fogas utca sarkán az épületen egy a nyolcszög öt oldalával kiugró zárterkély helyezkedik el. A zárterkély az első emelettől a harmadikig emelkedik, konzolos alátámasztású, a földszintet záró övpárkány végigfut rajta. Felülete rusztikus, sávozott. Oldalain egyenes záródású ablakok nyílnak, a második emelet alatti övpárkány összekapcsolódik egy, a zárterkélyen nyíló, baluszteres erkéllyel. Az eredeti terv szerint erre kagylómintás, félkör illetve háromszög lezárású nyílásokon át lehet kilépni. Az aediculákon csúcsdís, köztük pajzsmotívum látható a rajzokon. Ma a nyílások egy része befalazott, a többi egyenes záródású. A Hauszmann Sándor aláírásával ellátott terveken a zárterkélyen a harmadik emelet magasságában osztott félköríves ablakok nyíltak, köztük korinthizáló fejezetű pilaszterekkel. A szintet konzolos koronázópárkány zárja felette pedig lapított harang és háromszög profilú, csúcsdíszes kupola zárja. Ma ez nem látható, a harmadik emeleten baluszteres erkély nyílik. A Várkert rakpartra néző homlokzat öttengelyes, kialakítása a többi homlokzatéval megegyező, kivéve, hogy az első emelet középső tengelyében egy konzolos erkély nyílik. A belső udvar az eredeti tervek szerint sávozott felületű, a földszinten félköríves, az emeleteken egyenes záródású nyílásokkal, függőfolyosós kialakítással. A Döbrentei u. 6. sz. háznak az 1887-es tervek alapján csak az egyes szintek alaprajzát, egy metszetet és a zárterkély részletrajzait ismerjük, azonban egy 1945-ben készült, háborús fénykép alapján¹⁸ látható az északkeleti homlokzat eredeti kialakítása is. Eszerint a várkert rakparti homlokzat sávozott volt, az ablakok aediulások, valószínűleg ilyen lehetett a másik három oldal is. A fényképen az is látszik, hogy az épület milyen nagymértékben károsodott, így a homlokzatok ma látható sima felülete és a nyílások kialakítása a háború utáni helyreállítást tükrözik.

¹⁸ Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjtemény, ltsz.: 080794 (URL: <https://gallery.hungaricana.hu/hu/BudapestGyujtemeny/446/?list=eyJxdWVyeSI6ICJ2XHUwMGUxcmtlcnOgc mFrcGFydCA4In0&img=0>)